

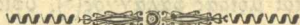
ΕΛΛΗΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΜ

1873.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΤΟΜΟΣ Η'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ ΜΔ'. ΑΘΗΝΗΣΙ. 15. ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ.

ΠΕΡΙ ΠΟΡΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΠΡΩΣΣΙΚΟΝ.

*Τάξις πορείας.—σχηματισμός ἐν πορεία, ἀπόστασις
καὶ μήκη φαλάγγων.*

Ἡ σειρὰ τῶν δπλων κατὰ τὰς πορείας ὀρίζεται ἀναλό-
γως τῶν πρὸς μάχην διατάξεων. Εἰς πεδιάδα καὶ εἰς ἔδαφος
κατάλληλον εἰς τὰς κινήσεις τοῦ ἵππικοῦ τὸ ὄπλον τοῦτο ὀφεί-
λει νὰ ἀποτελῇ τὴν κεφαλὴν τῆς πορευομένης φαλάγγος.

Τὸ πεζικὸν πορεύεται κατὰ κανόνα «κατ' ἐνωμοτίας»,
τὸ ἵππικὸν «κατὰ τριάδας», τὸ πυροβολικὸν «καθ' ἑν». Ὅπου
ἡ κατάστασις τῆς πορευτικῆς γραμμῆς τὸ ἐπιτρέπει, ὀφείλει ἡ
φαλαγγὶς νὰ σχηματίζεται κατὰ τμήματα μεγαλητέρου πλά-
τους «ἐπὶ τοῦ κέντρου»· ἀλλ' ὅμως, ἐπειδὴ ὁ σχηματισμὸς οὗ-
τος ἀποτελεῖ ἐν ἀλληλένδετον διαφοροῦ ὑποδιαίρέσεως κα-
θ' ὄπλα, δεόν νὰ ἀποφεύγηται ἰδίως εἰς τὰς πορείας τὰς πλη-
σίον τοῦ ἐχθροῦ.

Ὅπισθεν τῶν στρατευμάτων ἔρχονται τὰ σκευαγωγεῖα,
ταῦτα δὲ ἀκολουθοῦσιν αἱ ἄμαξαι τῶν πολεμεφοδίων καὶ τὰ
κινητὰ, τὰ εἰς τὴν γραμμὴν τῶν μαχῶν μέρος λαμβάνοντα,
θεραπευτήρια. Τὸ λοιπὸν τῆς ἀκολουθίας τῶν σκευαγω-

γείων τῶν στρατευμάτων, ἐν τῇ ὁλότῃ αὐτῶν, καλοῦνται διὰ τοῦ ὀνόματος «σκεύη» καὶ παρακολουθοῦσι τὴν φάλαγγα τῆς πορείας εἰς ἀπόστασιν κανονισμένην κατὰ τὰς συμπιπτούσας περιστάσεις.

Κατόπιν ἐκάστου λόχου δεόν νὰ κρατῆται ἀπόστασις κενὴ ἐκ 10 βημάτων.

Κατόπιν ἐκάστου τάγματος, ἐκάστης ἴλης, κανονοστοιχίας ἢ φάλαγγος πολεμοφοδίων, ἐν ὅμοιον ἀπόστημα 20 βημάτων.

Κατόπιν ἐκάστου συντάγματος τοῦ πεζικοῦ ἢ τοῦ ἵππικοῦ, ἢ πυροβολικοῦ, ἧτοι μοίρας φάλαγγος⁽¹⁾, ὑφίσταται ἀπόστημα κενὸν 40 βημάτων.

Κατόπιν ἐκάστης ταξιαρχίας πεζικοῦ ἢ ἵππικοῦ, 80 βημάτων.

Κατόπιν ἐκάστης μεραρχίας, 800 βημάτων.

Εἰς τὰς ἀποστάσεις ταύτας δὲν ὑπολογίζονται τὰ διαστήματα τὰ κατεχόμενα ὑπὸ τῶν ἵππευομένων ἢ διὰ χειρὸς φερομένων ἵππων, ἀλλ' εἰς τὰ μήκη τῶν φαλάγγων.

Τὸ βάθος τῆς πορείας περιλαμβάνει

Εἰς ἐνωμοτίας	{ ἐν τάγμα..... 250 βήματα σύνταγμα πεζικ. ἄνευ σκευαγωγείων 750 » ἄλλα μὲ ἀμάξια πολεμοφοδίων καὶ ἀμάξια θεραπευτηρίου..... 868 »
---------------	--

Κατ' οὐλαμούς εἰς ἡμίσειαν ἀπόστασιν	{ ἐν τάγμα..... 440 » σύνταγμα πεζικοῦ μὲ ἀμάξια πολεμοφοδίων καὶ θεραπευτηρίου..... 650 »
--------------------------------------	---

Τὰ σκεύη ἐνὸς συντάγματος πεζικοῦ..... 123 »

Κατὰ τριάδας	{ μία ἴλη..... 435 » σύνταγμα ἵππικοῦ..... 576 »
--------------	---

Κατ' οὐλαμούς εἰς ἡμιδιάστημα	{ μία ἴλη..... 70 » σύνταγμα ἵππικοῦ..... 300 »
-------------------------------	--

(1) Πέντε ἡνωμένα φάλαγγες πολεμοφοδίων ἀποτελοῦσι «Μοίρα φάλαγγος».

Τὰ σκεύη συντάγματος ἵππικοῦ..... 147 βήματα

Καθ' ἐν	{ πεζὴ κανονοστοιχία..... 330 » ἔφιππος »..... 400 »
---------	---

κατ' οὐλαμούς	{ πεζὴ κανονοστοιχία..... 165 » ἔφιππος »..... 200 »
---------------	---

Μία ταξιαρχία πεζικοῦ μὲ βαρεῖαν κανονοστ. πεζῆν..	{ κατ' ἐνωμοτίας... 2,145 » κατ' οὐλαμούς μὲ ἡμιδιάστημα... 1,510 » σκεύη..... 492 »
--	--

Μία πεζὴ μεραρχία ἐκ 2 ταξιαρχιῶν πεζικοῦ, 1 σύνταγμα ἵππικοῦ ἔ, 1 πεζὸν πυροβολ. τμήμα	{ συνήθης σχηματισμὸς πορείας..... 4,800 » Κατ' οὐλαμούς μὲ ἡμιδιάστημα..... 3,320 » σκεύη..... 492 »
---	---

Ἐφιππος μεραρχία συνιστάμενη ἐκ 4 συνταγμάτων, μιᾶς κανονοστοιχίας	{ συνήθης σχηματισμὸς κατ' οὐλαμούς μὲ ἡμιδιάστημα..... 1,440 » σκεύη..... 588 »
--	---

Σῶμα στρατείας	{ 8 πεζὰ συντάγματα 1 τμήμα κυνηγῶν (1) 7 τάγματα σκαπανέων (e) 7 συντάγματα ἵππικοῦ καὶ πυροβολικοῦ ἐφεδρείας	{ συνήθης σχηματισμὸς..... 46,864 » συνεπτυγμένους σχηματισμοὺς..... 40,440 » σκεύη..... 2,042 »
----------------	--	--

Σῶμα στρατείας μετὰ τῶν ἀμαξῶν προμηθείας καὶ τῶν θεραπευτηρίων τοῦ πεδίου 30—35,000 »

Ταχύτης πορείας.—ἀναπαύσεις.

Τάγμα πεζικοῦ ἢ πεζὴ κανονοστοιχία ὀφείλουσι νὰ διέλθωσι πορείαν ἐκ 3 μιλίων, ὑπὸ ἔλωσ ἐυνοϊκᾶς περιστάσεις, εἰς 6 ὥρας, ἐν ᾧ χρόνῳ συνυπολογίζονται αἱ ἀναγκαῖαι ἀναπαύσεις.

Εἰς ἥττον ἐυνοϊκᾶς περιστάσεις πορείας δεόν νὰ ὑπολογισθῶσι διὰ τὴν πάροδον τῶν 3 μιλίων 8 ὥραι· ἐὰν ἡ πορεία ἐνεργῆται ἐπὶ κακῆς ὁδοῦ, 10 ὥραι, καὶ εἰς ἰδίας περιπετειᾶς 12 ὥραι.

Σύνταγμα ἵππικοῦ ἢ κανονοστοιχία ἔφιππος ὀφείλουσι νὰ διέλθωσι 3 μίλια ὑπὸ ἐυνοϊκᾶς περιστάσεις εἰς 4 ὥρας, εἰς δὲ μὴ ἐυνοϊκᾶς, εἰς 6 ὥρας μέχρις 8.

Μεραρχία πεζικού ἐκ 10,000 σχεδὸν ἀνδρῶν χρᾶται κατὰ τὰς τῆς πορείας περιπετείας 7, 9, 11, ἢ κατὰ ὅλως δυσχερεῖς περιστάσεις μέχρι καὶ 14 ὥρῶν πρὸς διόδον 3 μιλίων.

Πορεία ἐκ 4 μιλίων ὑπὸ εὐνοϊκᾶς περιστάσεις δέον ὑπὸ τοῦ πεζικοῦ εἰς 8 ὥρας μέχρι τῶν 10 νὰ διανύηται. Κατὰ τὴν διόδον ἐκάστου μιλίου γίνεται ἀνάπαυσις $1/4$ τῆς ὥρας, κατὰ δὲ τὴν διάνυσιν τοῦ ἡμίσεος τοῦ δρόμου $1\frac{1}{2}$ τῆς ὥρας.

Ἴππικὸν καὶ πυροβολικὸν, μεμοιωμένα βαδίζοντα, δύνανται 4 μίλια καλῶς νὰ διανύσωσιν εἰς 7 ὥρας· κατὰ τὴν μεγάλην ἀνάπαυσιν τελεῖται πότισις τῶν ζώων.

Πρὸς διάνυσιν 5 μιλίων τὸ πεζικὸν χρειάζεται 10 ἕως 13 ὥρας, ἐν αἷς ἐπίσης συγκαταλογίζεται μία ἀνάπαυσις 3 ὥρῶν. Τὸ πυροβολικὸν καὶ τὸ ἱππικὸν δύνανται τὴν αὐτὴν ἀπόστασιν νὰ διέλθωσιν εἰς ὥρας 8 μέχρι 10.

Πορεία ἡφους 6 μιλίων δύναται νὰ τελεσθῇ ὑπὸ τοῦ πεζικοῦ εἰς 12 ὥρας μέχρι 16, ὑπὸ δὲ τοῦ ἱππικοῦ καὶ τοῦ πυροβολικοῦ εἰς 11 ἕως 13 ὥρας· ἀλλ' ὅμως κατὰ τὴν πορείαν ταύτην δέον νὰ λάβῃ χώραν ἀνάπαυσις 3—4 ὥρῶν.

Πορεία 7 μιλίων διανύεται ὑπο τοῦ πεζικοῦ εἰς 16 ἕως 20 ὥρας· ταῦτοχρόνως δέον νὰ ὑπολογισθῇ ἀνάπαυσις 3—8 ὥρῶν.

Ἐξαιρετικῶς καὶ εἰς ἄλλας εὐνοϊκᾶς περιστάσεις πορείας δύναται ἐπίσης νὰ ἐπισυμβῇ πορεία 8 μιλίων, ἀλλ' ὅμως ἐν ταύτῃ φθάνεται τὸ ἄκρον ὄριον τῆς δυνάμεως τῆς πρὸς πορείαν ἐξακολουθήσεως.

Συνήθως $3/4$ ὥρας ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς πορείας παραγγέλλεται μικρὰ ἀνάπαυσις· εἰς δὲ πορείας μέχρι 3 μιλίων, μακροτέρα ἀνάπαυσις ἐκ $1/2$ — $3/4$ ὥρας, μετὰ τὴν διάνυσιν τοῦ μεγαλύτερου τῆς πορείας μέρους.

Ἀνώτερα τοῦ στρατοῦ σώματα πρὸς πλείονα ἀνάπαυσιν δὲν

συγκροτοῦνται εἰς τὴν παράταξιν τῆς συγκεντρώσεως, ἀλλ' ἀναπαύονται εἰς τὰς φάλαγγας τῆς πορείας, ὅσον δυνατὸν πεπυκνωμένας παρὰ τὴν ὁδόν. Ἐὰν κατὰ τὰς παρατεταγμένας ἀναπαύσεις πρόκηται νὰ μαγειρεύσωσι, τότε πρέπει νὰ προσέξωσιν ὅπως διατεθῇ τοῦτο ὡς ἐμφαίνεται εἰς τὴν στήσιν τοῦ καταυλισμοῦ.

Τὸ πεζικὸν ὀφείλει, κατὰ τὸ δυνατόν, ν' ἀποφεύγῃ τὸ νὰ θέτῃ τὰ ὅπλα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ. Τὸ πυροβολικὸν καὶ αἱ φάλαγγες προμηθείας ὀφείλουσι μόνον εἰς τὸν σχηματισμὸν «καθ' ἐν» νὰ μένωσιν ἐπὶ τῆς εδοῦ (πρὸς ἀνάπαυσιν).

Ἐντὸς τῶν χωρίων δέον νὰ μὴ σαματῶσιν ἐπὶ πολὺν χρόνον· ὅπου δὲ τοῦτο, ὅπως εἰς τὰς βαθείας φάλαγγας, διὰ μεμονωμένα τμήματα δὲν δύναται ν' ἀποφεύγηται, ὀφείλουσι τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος τμήματα στρατοῦ πέραν τοῦ χωρίου νὰ σαθῶσιν εἰς τὴν τάξιν τῆς συγκεντρώσεως.

Ὅπου εἶναι στενωποὶ πρὸς διάβασιν, ἢ ἀνάπαυσις λαμβάνει χώραν πέραν αὐτῶν.

Ἰδιαιτεροὶ ὀρισμοί.

Οἱ εἰς τὰς διατάξεις, διὰ τὴν μόρφωσιν τῶν στρατευμάτων κατὰ τὴν εἰς τὰ στρατόπεδα ὑπηρεσίαν, περιλαμβανόμενοι ὀρισμοί, ἀποβλέπουσι καὶ τὴν διατήρησιν τῆς αὐστηροτέρας πειθαρχίας κατὰ τὰς πορείας.

Τὰ ἀναφερόμενα χωρία ὀρίζουσι ῥητῶς τάδε:

«Αὐστηρὰ πειθαρχία πορείας εἶναι τὸ ἀσφαλέστατον ὄπλον διὰ τὴν ταχείαν διεύθυνσιν τῆς πορείας. Ἐπομένως, δέον νὰ ἐπιβάλληται αὕτη μετ' αὐστηρότητος, ὅπως μετασχηματισθῇ εἰς ἕξιν ἐν παντὶ καιρῷ καὶ χρόνῳ, εἴτε τὰ στρατεύματα ἐξέρχονται ἀπὸ τῶν φρουρῶν των εἰς ἀσκήσεις κοινὰς καὶ συνήθεις, ὅσον σύντομοι καὶ ἂν ᾧσιν αἱ πρὸς τοῦτο πορεῖαι, εἴτε καὶ πρὸ πάντων εἰς τὴν ἀσκησιν τῶν πολεμικῶν πορειῶν.

«Οἱ ἀξιωματικοὶ βραδίζουσιν εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις μὲ τὰ τμήματά των.

«Ὁ τὸ πρόσταγμα ἔχων προϊστάμενος παραγγέλλει πᾶσαν συγγνωστέαν εὐκολίαν τῶν στρατιωτῶν κατὰ τὴν πορείαν ἐντεῦθεν δὲ πᾶσα αὐτοπροαίρετος ἐκκλίσις ἀπὸ τῶν δεδομένων ὁδηγῶν τιμωρεῖται αὐστηρῶς χάριν διατηρήσεως τῆς πειθαρχίας».

Ἡ πορεία τελεῖται «ἄνευ βηματισμοῦ» καὶ εἰς ἀρμόζουσταν διάταξιν. Μόνον ἐντὸς τῶν ὑπὸ στρατευμάτων διαπερωμένων χωρίων ἡ πορεία ἐνεργεῖται «ἐν βηματισμῶ», πρὸς δὲ καὶ τιμῆς ἀποδείξεις τελοῦνται κατὰ τὴν πορείαν ἐντὸς τῶν προμνημονευθέντων χωρίων, ἐνῶ εἰς ὅλας τὰς λοιπὰς περιστάσεις ἐπιτρέπεται εἰς τὰ στρατεύματα κατὰ τὴν ἄφιξιν ἀνωτέρου νὰ καπνίζουσιν ὡς καὶ εἰς τὰς στάσεις τῆς πορείας, νὰ μένωσι πλαγιασμένα. Μόνος δὲ ὁ διοικητὴς τῶν στρατευμάτων ἔχει φροντίδας κατὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ ἀνωτέρου.

Κατὰ τὴν πορείαν οἱ ἄνδρες δὲν ἐμποδίζονται τῆς καταπαύσεως τῆς δίψης, ἐὰν ἀμέσως μετὰ τὴν πόσιν ἐξακολουθῆ ἡ πορεία.

Ἐπιτηδεύματα ἀσφαλείας κατὰ τὴν πορείαν.

Ἡ ἀσφάλεια τῶν στρατευμάτων κατὰ τὰς πορείας εἶναι, ἄνευ περαιτέρω παραγγελίας, ὑπόθεσις ἀφορῶσα τὰς ἐμπροσθοφυλακὰς καὶ ὀπισθοφυλακὰς. Ἐκαστον στρατεύμα παρὰ τὸν ἐχθρὸν πορευόμενον ὀφείλει νὰ σχηματίσῃ τοιαύτην, ἐν ἀνάγκῃ δὲ καὶ ἐξ ὅλων τῶν ὄπλων, δυνάμεως $\frac{1}{6}$ ἕως $\frac{1}{4}$ τοῦ ὅλου συνισταμένην.

Ὁ προορισμὸς τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς καὶ τῆς ὀπισθοφυλακῆς εἶναι νὰ φροντίξῃ κατὰ δύναμιν τὴν διατήρησιν τῶν ἀρχικῶν συνδέσμων τῶν στρατευμάτων.

Ἀείποτε δέον εἰς τὴν ἐμπροσθοφυλακὴν νὰ διανεμηταὶ ἱππικὸν ἀρκούσης δυνάμεως, ὅπως ἀρχὴ εἰς τὴν παράδοσιν τῶν εἰδήσεων καὶ χάριν τῆς ἀσφαλείας. Εἰς περιστάσεις τινὰς, ἰδίως εἰς μεγάλην ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ ἐχθροῦ, ἢ εἰς μικρὰ στρατοῦ τμήματα εἰς ἀνοικτὸν ἔδαφος, δύναται ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ ἐπίσης ἐκ μόνου ἱππικοῦ νὰ συνίσταται.

Ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ ὀφείλει νὰ μὴ ἐμποδίξῃ δι' ὑπερβαλλούσης προφυλάξεως τὴν προχώρησιν τῶν γαλάγγων ὀφείλει ἐν πρώτοις νὰ προφυλάξῃ τὰ στρατεύματα ἀπὸ ἀπροσδοκῆτου προσβολῆς ὀφείλει ὅμως ἐπίσης νὰ μὴ ἀφήσῃ ὀπίσω τῆς μικρὰ ἐχθρικά τμήματα, προβαίνουσα ἐπὶ τὰ πρόσω, διότι ταῦτα τὰ τελευταῖα, εἰσερχόμενα μεταξὺ τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς καὶ τῆς φάλαγγος πορείας, δύναται νὰ ἐπηρέασωσι τὴν ὅλην πορείαν.

Προκειμένου νὰ λάβῃ χώραν κίνησις πλευρικὴ πλησίον τοῦ ἐχθροῦ, ὅπως κατορθωθῆ ἡ ἀσφάλεια ταύτης, δέον ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ νὰ ἀφήσῃ αὐθύπαρκα τμήματα εἰς πλείστας περιστάσεις πρὸς φύλαξιν τοῦ ὅλου καὶ ἀντιπολέμησιν τῶν ἐχθρικῶν ἀποσπασμάτων, ἐνῶ τὸ ὅλον ἐξακολουθεῖ καὶ πραγματοποιεῖ τὴν κίνησιν. Τὰ τμήματα ταῦτα δέον κατόπιν ν' ἀποσύρωνται πλαγιοποροῦντα ἐκατέρωθεν τοῦ ὅλου καὶ νὰ συγκεντρῶνται εἰς ἓν κατὰ τὰς περιστάσεις ἐπὶ κεφαλῆς ἢ εἰς τὴν οὐρὰν τοῦ ὅλου. (ἀκολουθεῖ)

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΠΕΡΙ ΙΠΠΙΚΗΣ,

μετενεχθεις εις την καθ' ημας

Υπό ΕΥΑΓ. ΧΡΥΣΑΦΗ,

ἐνωμοτάρχου τῆς ἐφιππου χωροφυλακῆς (*).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

§ 1. Ὄταν δέ τις εὐχαριστηθεὶς ἀπὸ τινος ἵππον τὸν ἀγοράσῃ καὶ τὸν ὑπάγῃ εἰς τὴν οἰκίαν του, εἶναι καλὸν νὰ κατασκευάσῃ τὸν σταῦλον εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος τῆς οἰκίας του, ὅπου νὰ δύναται πλειστάκις τῆς ἡμέρας νὰ ἐπιθλέπῃ τὸν ἵππον· νὰ κατασκευάσῃ δὲ αὐτὸν τόσον καλῶς, ὥστε νὰ ᾔῃναι εὐκολώτερον νὰ κλαπῇ ἢ τροφή τοῦ κυρίου ἐκ τοῦ ὄψοφυλακείου, ἢ ἡ τοῦ ἵππου ἐκ τῆς φάτνης. Ὁ δὲ ἀμελῶν νὰ πράξῃ τοῦτο, μοί φαίνεται ὅτι ἀμελεῖ νὰ φροντίσῃ περὶ ἑαυτοῦ· διότι εἶναι φανερόν ὅτι εἰς τοὺς κινδύνους ὁ κύριος ἀφίνει ὡς παρακαταθήκην τὸ σῶμά του εἰς τὸν ἵππον.

§ 2. Εἶναι δὲ καλὸς ὁ ἀσφαλὴς σταῦλος ὅχι μόνον διὰ νὰ μὴ κλέπτηται ἐξ αὐτοῦ ἡ τροφή τοῦ ἵππου, ἀλλὰ διὰ νὰ δύναται τις νὰ ἐπιτηρῇ τὸν ἵππον, ἵνα μὴ σκορπίζῃ τὴν τροφήν του. Ὄταν δέ τις παρατηρήσῃ τοῦτο, πρέπει νὰ ἐνοήσῃ ὅτι ἡ τὸ σῶμα πάσχει ἀπὸ πληθώραν αἵματος καὶ ἔχει ἀνάγκην θεραπείας, ἢ ἔτι εἶναι κεκοπιακῶς καὶ ἔχει ἀνάγκην ἀναπαύσεως, ἢ πάσχει ὑπὸ κριθιάσεως (δηλ. ἔχει φάγει πολὺ κριθᾶρι καὶ δὲν δύναται νὰ χωνεύσῃ, Γαλλιστὶ Fourbure), ἢ ἄλλη τις ἀσθένεια ἀναφαίνεται εἰς αὐτόν. Εἶναι δὲ τὰ νοσήματα τῶν ἵππων καθὼς καὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων· κατ' ἀρχὰς μὲν εὐκολοθεράπευτα, παρὰ ἐὰν ἐκ κακῆς διαγνώσεως ριζωθῶσι.

§ 3. Καθὼς δὲ πρέπει νὰ ἐπιμελῆται τις ὅπως ὁ ἵππος τρώγῃ

(*) Συνέχεια· ἴδε τὸ προηγούμενον φυλλάδιον.

καλὰ καὶ γυμνάζεται καλὰ, διὰ νὰ ᾔῃναι ἰσχυρὸς κατὰ τὸ σῶμα, οὕτω πρέπει νὰ ἐξασκῇ καὶ τοὺς πόδας του, καθόσον οἱ ἐπίπεδοι καὶ ὑγροὶ σταῦλοι βλάπτουσι καὶ τὰς καλλίστας ὀπλὰς τῶν ἵππων. Πρέπει δὲ, διὰ νὰ μὴ ᾔῃναι ὑγροὶ οἱ σταῦλοι, νὰ ᾔῃναι εὐθετοὶ πρὸς ἀπορροήν (κατηφορικοί)· διὰ νὰ μὴ ᾔῃναι δὲ ἐπίπεδοι, νὰ ἔχωσι λιθόστρωμα ἐκ λίθων ἴσων μὲ τὸ μέγεθος τῶν ὀπλῶν τῶν ἵππων. Διότι εἰς τοὺς τοιοῦτους σταύλους ὅταν σταθμεύσιν οἱ ἵπποι, ἀποκτῶσι στερεοὺς πόδας.

§ 4. Ἐπειτα βεβαίως πρέπει ὁ ἵπποκόμος νὰ ἐξάγῃ τὸν ἵππον τοῦ σταύλου, διὰ νὰ τὸν ψήξῃ καὶ νὰ τὸν δένη μακρὰν τῆς φάτνης μετὰ τὸ πρόγευμα, διὰ νὰ τὸν κάμῃ νὰ πηγαίνει μετ' εὐχαριστήσεως εἰς τὸ δεῖπνον. Διὰ νὰ ᾔῃναι δὲ ὁ ἐκτὸς τοῦ σταύλου σταθμὸς τοῦ ἵππου καλὸς καὶ νὰ δυναμῶνῃ τοὺς πόδας, πρέπει νὰ ρίψῃς ἐπ' αὐτοῦ τέσσαρας ἢ πέντε ἀμάξας λίθους στρογγύλους, εὐμεγεθεῖς, ζυγίζοντας σχεδὸν μίαν μνᾶν ἕκαστος (δηλ. 130—160 δράμια), καὶ νὰ τοὺς περιβάλλῃς διὰ σιδηροῦ πλαισίου, διὰ νὰ μὴ σκορπίζωνται. Διότι ἰστάμενος ἐπὶ τούτων, εἶναι ὡς νὰ ὠδοιπόρῃ μέρος τῆς ἡμέρας ἐπὶ ὁδοῦ λιθώδους (α).

§ 5. Εἶναι δὲ ἀνάγκη νὰ κινή τὰς ὀπλὰς του, ὅταν ψήχῃται καὶ ὅταν κεντᾶται, ὡς ὅταν βυθίζεται. Οἱ δὲ οὕτω πως χυμένοι λίθοι στερεώνουσι τὰς χελιδόνας τῶν ποδῶν. Καθὼς δὲ πρέπει νὰ φροντίζωμεν περὶ τῶν ὀπλῶν, διὰ ν' ἀποκατασταθῶσι δύναται, τοιοῦτοτρόπως πρέπει νὰ φροντίσωμεν καὶ περὶ τῶν στομάτων αὐτῶν, διὰ νὰ ᾔῃναι μαλακὰ (εὐαίσθητα). Τὰ αὐτὰ δὲ ἄτινα μεταχειρίζομεθα διὰ νὰ ἀπαλύνωμεν τὰς ἀν-

(α) Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις δὲν ᾔῃτο ἐν χρήσει τὸ πετάλωμα τῶν ἵππων. ὅθεν, διὰ ν' ἀποκαθίστανται αἱ ὀπλαὶ καὶ ἡ χελιδὼν (μαγιά) σκληραῖ, ἔπραττον ὅτι ἀνωτέρω λέγει ὁ συγγραφεὺς.—Σ. Μ.

θρωπίνοισι σάρκα, δυνάμεθα νὰ μεταχειρισθῶμεν καὶ πρὸς ἀπάλυσιν τοῦ στόματος τῶν ἵππων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

§ 1. Ἴδιον δὲ ἀνδρὸς κατόχου τῆς ἵππικῆς εἶναι καὶ τὸ νὰ γυμνάσῃ τὸν ἵπποκόμον του εἰς τὸ τί πρέπει νὰ πράττῃ κατὰ τὴν περιποίησιν τοῦ ἵππου. Πρῶτον μὲν λοιπὸν πρέπει νὰ ἤξεύρῃ οὗτος νὰ μὴν δένη τὸν κόμβον τῆς ἐπιφατνιδίας φορβιδῆς (καπίστρι) εἰς τὸ μέρος τῆς κεφαλῆς, ὅπου τίθεται ἡ κορυφαία (κεφαλαριά). Διότι πολλάκις ὁ ἵππος ξύων τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς φάτης, καὶ ἐὰν ἡ φορβιά ᾖναι ἀβλαβῶς τεθειμένη περὶ τὰ ὄτα, προξενεὶ μολαταῦτα πληγὰς εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο. Ὅταν δὲ πληγωθῶσι τὰ μέρη ταῦτα, κατ' ἀνάγκην ὁ ἵππος δυσκόλως ὑπομένει καὶ τὴν χαλίνωσιν καὶ τὴν ψῆξιν.

§ 2. Καλὸν δὲ εἶναι νὰ διαταχθῇ ὁ ἵπποκόμος, ὅπως καθ' ἑκάστην ἐξάγῃ τοῦ σταύλου καὶ ῥίπτῃ εἰς ὠρισμένον μέρος τὴν τε κόπρον καὶ τὴν στῤῥωσιν τοῦ ἵππου. Διότι τοῦτο πράττων, καὶ αὐτὸς εὐκολώτατα ἀπαλλάσσεται καὶ τὸν ἵππον ὠφελεῖ.

§ 3. Πρέπει δὲ νὰ ἤξεύρῃ ὁ ἵπποκόμος ὅτι, ὅταν ἐξάγῃ τὸν ἵππον τοῦ σταύλου ἢ διὰ νὰ τὸν ψῆξῃ ἢ διὰ νὰ κυλισθῇ (ἐπὶ κυλίστρῃν ἢ κυλινδῆθραν, τὸ μέρος ὅπου ἐκυλίωντο τὰ ζῶα ἢ οἱ ἀθληταί), ὅτι πρέπει νὰ τοῦ βάλῃ τὸν κημόν (α) καὶ πάντοτε δὲ, ὅπου καὶ ἂν τὸν ὑπάγῃ, πρέπει νὰ τοῦ θέτῃ τὸν κημόν. Διότι ὁ κημὸς δὲν τὸν ἐμποδίζει μὲν ν' ἀναπνέῃ, τὸν ἐμποδίζει ὅμως νὰ δάκνη, καθὼς καὶ νὰ βλάπτῃ ἐπιβούλως τοὺς παρακειμένους ἵππους.

§ 4. Καὶ μὲν ταῦτα πρέπει νὰ δεσμεύῃ τις τὸν ἵππον

(α) Κημὸς, πλέγμα τι σιδηροῦν, τὸ ὁποῖον ἔθετον περὶ τὸ στόμα τοῦ ἵππου, διὰ νὰ μὴν δάκνη· εἰν κημῶ καὶ χαλινῶ τὰς σιαγῶνας αὐτῶν ἄγχις τῶν μὴ ἐγγιζόντων πρὸς σέο. Ψαλμ. λα'. — Σ. Μ.

ἀνωθεν τῆς κεφαλῆς· διότι εἰς ὅλα, ὅσα τὸν ἐνοχλοῦσιν εἰς τὸ πρόσωπον, συνηθίζει ν' ἀνυψοῖ τὴν κεφαλὴν του πρὸς τὰ ἄνω· ἀνυψῶν λοιπὸν τὴν κεφαλὴν του οὕτω δεδεμένος, χαλαρώνει μᾶλλον παρὰ διασπᾶ τὰ δεσμά του.

§ 5. Ὅταν δὲ ὁ ἵπποκόμος ψῆξῃ (ξυστρίξῃ) τὸν ἵππον, πρέπει ν' ἀρχίζῃ ἀπὸ τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν χαίτην· διότι, ἐὰν τὰ ἄνω μέλη ᾖναι ἀκάθαρτα, εἶναι ματαιοπονία νὰ καθαρίζῃ τις τὰ κάτω. Ἐπειτα δὲ πρέπει νὰ ἤξεύρῃ ὅτι εἰς ὅλον μὲν τὸ ἄλλο σῶμα πρέπει ν' ἀνασηκῶν τὴν τρίχα μὲ ὅλα τὰ ὄργανα τῆς καθάρσεως, ἐκτινάζων τὴν κόκκιν ὄχι κατὰ τὴν φυσικὴν κλίσιν τῆς τριχῆς, τὰς δὲ τρίχας τῆς βράχειος δὲν πρέπει νὰ ἐγγίξῃ καθόλου δι' οὐδενὸς ὄργανου καθαριστικοῦ, ἀλλὰ πρέπει νὰ τὰς τρίβῃ καὶ τὰς καθαρίζῃ μὲ μόνον τὰς χεῖράς του· διότι οὕτω πολὺ ὀλίγον δύναται νὰ βλαφθῇ ἡ ἔδρα τοῦ ἵππου.

§ 6. Τὴν δὲ κεφαλὴν πρέπει νὰ πλύνῃ μὲ ὕδωρ, διότι, ἐπειδὴ εἶναι ὀλη ὀστώδης, ἐὰν καθαρισθῇ διὰ ξύλου ἢ σιδήρου, θέλει ἐνοχληθῇ ὁ ἵππος. Καὶ τὸ προκόμιον δὲ πρέπει νὰ βρέχῃ· διότι, ἐπειδὴ αἱ τρίχαις αὐταὶ εἶναι εὐμεγέθεις, δὲν ἐμποδίζουν μὲν τὸν ἵππον νὰ βλέπῃ, ἀποδιώκουσιν ὅμως ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του πᾶν τὸ ἐνοχλοῦν αὐτόν. Πρέπει δὲ νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι ὁ θεὸς ἔδωκε τὰς τρίχας ταύτας εἰς τὸν ἵππον ἀντὶ τῶν μεγάλων ὤτων, τὰ ὅποια ἔδωκεν εἰς τοὺς ὄνους καὶ ἡμιόνους ὡς προφυλακτῆρια τῶν ὀμμάτων των.

§ 7. Πρέπει δὲ νὰ πλύνῃ τὴν χαίτην καὶ τὴν οὐρᾶν· διότι πρέπει νὰ αὐξηθῶσιν αἱ τρίχες, αἱ μὲν τῆς οὐρᾶς διὰ νὰ κατορθῶνῃ ὁ ἵππος νὰ διώκῃ τὰ ἐνοχλοῦντα αὐτόν· αἱ δὲ τοῦ τραχήλου, διὰ νὰ ἔχῃ ὁ ἀναβάτης, ὅταν πρόκηται νὰ ἵππεύτῃ, ἄφθονον βοήθειαν.

§ 8. Ἐδόθη δὲ παρὰ τῶν θεῶν εἰς τὸν ἵππον τὸ προνόμιον, ἡ χαίτη καὶ ἡ οὐρὰ χάριν στολισμοῦ. Ἀπόδειξις δὲ εἶναι τὸ

ἔτι αἱ κοιναὶ (πρόστυχοι) ἵπποι (φοράδες) δὲν δέχονται εὐχαρίστως τοὺς ὄνους εἰς συνουσίαν, ἐνόσω ἔχουσιν αὐταὶ χαίτην. Τούτου ἕνεκα οἱ συνουσιάζοντες τοὺς ὄνους μὲ τὰς ἵππους κόπτουσι τὴν χαίτην αὐτῶν.

§ 9. Τὸ δὲ πλύσιμον τῶν σκελῶν ἀπὸ ἐπάνω ἕως κατὰ ἀπαγορεύομεν· διότι δὲν ὠφείλει μὲν εἰς τίποτε, ἢ δὲ καθημερινὴ κατάβρεξις βλάβει τὰς ὀπλὰς τοῦ ἵππου. Καὶ τὴν ὑπὸ τὴν κοιλίαν δὲ υπερβολικὴν κάθαρσιν πρέπει νὰ ὀλιγωστεύωμεν· διότι αὕτη ἐνοχλεῖ μὲν καθ' ὑπερβολὴν τὸν ἵππον· ὅσον δὲ πλεόν καθαρώτερα εἶναι τὰ μέρη ταῦτα, τόσον περισσότερον συναθροίζονται εἰς αὐτὰ τὰ ἐνοχλοῦντα τὸν ἵππον ζώφρια.

§ 10. Καὶ ὅσον δὲ κόπον καὶ ἂν καταβάλλῃ τις εἰς κάθαρσιν τῶν μερῶν τούτων, μόλις ἐξαχθῇ ὁ ἵππος, καὶ ἀμέσως γίνεται ὅμοιος μὲ τοὺς ἀκαθάρτους. Ταῦτα λοιπὸν πρέπει ν' ἀφίνη τις, ν' ἀρκῆται δὲ εἰς τὸ νὰ ψήχῃ τὰ σκέλη μὲ μόνον τὰς χεῖρας του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5'.

§ 1. Θέλομεν δὲ κάμει γνωστὸν καὶ τοῦτο, τὸ πῶς δηλαδὴ νὰ ψήχῃ τις μὲ εὐκολίαν μὲν δι' ἑαυτὸν καὶ χωρὶς ν' ἀνησυχῇ τὸν ἵππον. Διότι, ἐὰν ἀρχίσῃ τὴν κάθαρσιν ἰστάμενος ἀντιμέτωπος τοῦ ἵππου, εἶναι κίνδυνος μὴ κτυπηθῇ παρ' αὐτοῦ ἢ διὰ τοῦ γόνατος ἢ διὰ τῆς ὀπλῆς εἰς τὸ πρόσωπον.

§ 2. Ἐὰν δὲ ἴσταται ἀντικρὺ μὲν τοῦ ἵππου, ἀλλ' ἐκ τοῦ πλαγίου ἐκτὸς τοῦ γόνατος, ὅταν τὸν καθαρίζῃ, τοποθετούμενος παρὰ τὴν ὠμοκλάτην, τοιοῦτοτρόπως μὲν δὲν θέλει πάθει τίποτε, δύναται δὲ νὰ καθαρίσῃ καὶ τὴν χελιδόνα (μαγῆν) τοῦ ἵππου, ἀνασηκόντων τὴν ὀπλήν. Τοιοῦτοτρόπως δὲ ἄς καθαρίζῃ καὶ τὰ ὀπίσθια σκέλη.

§ 3. Πρέπει δὲ νὰ ἤξεύρῃ ὁ ἀσχολούμενος εἰς τὴν περι-

ποίησιν τοῦ ἵππου, ὅτι καὶ ταῦτα καὶ ὅλα τ' ἄλλα, ὅσα ὀφείλει νὰ κάμῃ πρὸς περιποίησιν τοῦ ἵππου, πρέπει νὰ τὰ κάμῃ, οὐδόλως πλησιάζων αὐτὸν κατὰ πρόσωπον ἢ ἐκ τῆς οὐρᾶς· διότι, ἐὰν ἐνοχλήσῃ κατὰ τι τὸν ἵππον κατ' ἀμφοτέρα ταῦτα τὰ μέρη, ὁ ἵππος εὐρίσκεται εἰς καλητέραν τοῦ ἀνθρώπου θέσιν· ἐὰν ὅμως τὸν πλησιάσῃ ἐκ τοῦ πλαγίου, ἢ θέσις αὕτη εἶναι ἀβλαβῆς μὲν δι' αὐτὸν καὶ δύναται νὰ μεταχειρισθῇ ἐξ αὐτῆς πλείστα ὅσα πρὸς περιποίησιν τοῦ ἵππου.

§ 4. Ὅποταν δὲ θέλῃ νὰ φέρῃ που τὸν ἵππον, τὸ μὲν ὀπίσθεν τράβηγμα κατηγοροῦμεν διὰ τοῦτο, διότι ὁ σύρων οὕτω τὸν ἵππον πολὺ ὀλίγον δύναται νὰ προφυλαχθῇ, ὁ δὲ ἵππος δύναται τοιοῦτοτρόπως νὰ τὸν κακοποιήσῃ ὅπως θέλει.

§ 5. Τὸ δὲ νὰ τὸν σύρῃ ἐμπρὸς μὲ μακρὸν ἀγωγέα προπορευόμενος, διδάσκων αὐτὸν νὰ τὸν ἀκολουθῇ, καὶ τοῦτο κατηγοροῦμεν διὰ τὴν ἐξῆς αἰτίαν. Διότι δύναται ὁ ἵππος νὰ τὸν κακοποιήσῃ πλαγίως ὅπως θέλει· δύναται δὲ στρέφόμενος ἀντιστρόφως νὰ βαδίσῃ πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος τοῦ ὀδηγοῦ του.

§ 6. Πολλοὶ δὲ ὁμοῦ ἵπποι πῶς εἶναι δυνατόν ν' ἀπέχωσιν ἀλλήλων ὀδηγούμενοι τοιοῦτοτρόπως; Ἐὰν ὅμως ὁ ἵππος συνηθίσῃ νὰ σύρῃται εὐρισκομένου πλαγίως αὐτοῦ τοῦ ὀδηγοῦ του, πολὺ ὀλίγον θὰ δυνηθῇ νὰ κακοποιήσῃ καὶ τοὺς ἄλλους ἵππους καὶ τοὺς ἀνθρώπους, εἶναι δὲ κίλλιστα προπαρεσκευασμένος διὰ τὸν ἀναβάτην, ἐὰν ποτε λάβῃ ἀνάγκην νὰ ἱππεύσῃ ταχέως.

§ 7. Διὰ νὰ χαλινώσῃ δὲ ὁ ἵπποκόμος καλῶς τὸν ἵππον, πρῶτον μὲν πρέπει νὰ τὸν πλησιάσῃ ἀπὸ τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν· ἔπειτα τὰ μὲν ἡνία περάσας περὶ τὴν κεφαλὴν, ἄς ἀκουμθήσῃ ἐπὶ τοῦ ἀκρωμίου, ὑψώσας δὲ τὴν κορυφαίαν (κεφαλαρῆν) διὰ τῆς δεξιᾶς χεῖρός, νὰ προσφέρῃ τὸ σίμιον διὰ τῆς ἀριστερᾶς εἰς τὸν ἵππον.

§ 8. Καὶ ἐὰν μὲν δέχεται οὗτος, εἶναι φανερόν ὅτι πρέπει νὰ τοῦ θέσῃ τὸν κεκρύφαλον (τὸ περὶ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ μέτωπον μέρος τοῦ χαλινοῦ. Τουρκιστὶ μπασιῆκι) (α), ἐὰν δὲ δὲν ἀνοίγῃ τὸ στόμα του, πλησιάζων τὸν χαλινὸν εἰς τοὺς ὁδόντας του, εἰσάγει τὸν μέγα δάκτυλον τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς μέσα εἰς τὴν σιαγῶνα. Καθόσον οἱ πλείστοι τῶν ἵππων, ἅμα γίνῃ τοῦτο, ἀνοίγουσι τὸ στόμα των. Ἐὰν δὲ οὔτε τοιοῦτοτρόπως δὲν δέχεται, ἄς πιέσῃ τὸ χεῖλος παρὰ τὸν κυνόδοντα καὶ πολὺ ὀλίγοι εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ἵπποι, οἵτινες, ἅμα πάθωσι τοῦτο, δὲν δέχονται τὸν χαλινόν.

§ 9. Πρέπει δὲ νὰ διδαχθῇ καὶ τοῦτο ὁ ἵπποκόμος. Πρῶτον μὲν νὰ μὴ σύρῃ ποτὲ τὸν ἵππον διὰ τῶν ἡνιῶν, διότι τοῦτο θέλει τὸν κάμει ἐτερόγναθον (δηλ. τὴν μίαν σιαγῶνα σκληροτέραν τῆς ἄλλης), ἔπειτα δὲ ὅσον πρέπει ν' ἀπέχη ὁ χαλινὸς ἀπὸ τὰς σιαγῶνας. Διότι ὁ μὲν πολὺ πλησίον αὐτῶν προξενεῖ εἰς τὸ στόμα τύλους (κάλους), ὥστε ἀποκαθίσταται ὁ ἵππος ἀναίσθητος εἰς τὸν χαλινόν (βαρυκέφαλος). τὸν δὲ πολὺ χαμηλὰ καταβαίνοντα χαλινὸν δύναται ὁ ἵππος νὰ δάξῃ, καὶ οὕτω πάλιν δὲν ὑπακούει.

§ 10. Πρέπει δὲ ὁ ἵππος νὰ μὴ παροξυνθῇ εἰς τοιαύτην περίστασιν, ἐὰν πρέπη νὰ κοπιᾷ εἰς τι. Διότι εἶναι πολὺ μέγαλον κακὸν τὸ νὰ θέλῃ ὁ ἵππος νὰ λαμβάνῃ τὸν χαλινόν ὅπως λαμβάνει αὐτὸν ὁ μὴ δεχόμενος τοῦτον παντάπασιν ἄχρηστος ἵππος.

§ 11. Ἐὰν δὲ συνηθίσῃ νὰ χαλινοῦται ὄχι μόνον ὅταν πρόκειται νὰ κοπιᾷ, ἀλλὰ καὶ ὅταν πρόκηται νὰ ὀδηγηθῇ διὰ νὰ φάγῃ, καὶ ὅταν ἐπιστρέφων ἐξ ἵππασίας ὀδηγῆται κατ' οἴκον, δὲν εἶναι καθόλου θαυμαστὸν ὅτι θ' ἀρπάξει μόνος του τὸν χαλινόν, ὅταν τις τῶ τὸν προτείη.

(α) Τὴν κορυφαίαν καὶ τὸν προμετωπίδιον ἱμάντα. — Σ. Μ.

§ 12. Καλὸν δὲ εἶναι ὁ ἵπποκόμος νὰ συνηθίσῃ τὸν ἵππον νὰ ἱππεύηται κατὰ τὸν Περσικὸν τρόπον (α), διὰ νὰ δύναται καὶ ὁ κύριος του, ἐὰν ποτε ἀβρωστήσῃ ἢ γηράσῃ, νὰ ἱππεύῃ εὐκόλως, νὰ τὸν διδάξῃ δὲ καὶ ὅ,τι ἄλλο νομίζει καταλλήλων, δι' οὗ θέλει ὑποχρεώσει τὸν μέλλοντα νὰ τὸν ἱππεύσῃ.

§ 13. Τὸ νὰ μὴ φέρεται δέ τις ὀργίλως πρὸς τὸν ἵππον, εἶναι καὶ τοῦτο ἐν καλὸν μάθημα καὶ καλὴ συνήθεια διὰ τὸν ἵππον. Διότι ἡ ὀργὴ μᾶς κάμνει νὰ μὴ στοχαζώμεθα, ὥστε πολλάκις πράττομεν ἐκεῖνα διὰ τὰ ὁποῖα μεταμελοῦμεθα κατόπιν.

§ 14. Καὶ ὅταν δὲ ὁ ἵππος ὑποπεύσας τι, δὲν θέλῃ νὰ πλησιάσῃ εἰς αὐτὸ, πρέπει νὰ τὸν διδάξωμεν ὅτι τοῦτο δὲν εἶναι τι κακόν, καὶ μάλιστα εἰς ἵππον εὐκάρδιον· εἰ δὲ μὴ, πρέπει ὁ ἵπποκόμος νὰ ἐγγίσῃ τὸ πρᾶγμα τοῦτο, καὶ μεθ' ἡσυχίας καὶ μαλακῶς νὰ πλησιάσῃ εἰς αὐτὸ τὸν ἵππον.

§ 15. Ἐκεῖνοι δὲ, οἵτινες διὰ μαστιγώσεων ἀναγκάζουν τὸν ἵππον νὰ πράξῃ τοῦτο, τοῦ προξενουῦσι περισσότερον φόβον. Διότι νομίζουσιν οἱ ἵπποι ὅτι, ἐπειδὴ ὑποφέρουσι δυσάρεστα ἔνεκεν τοῦ πράγματος τούτου, καὶ τοῦτο βεβαίως θὰ ἦναι δυσάρεστον δι' αὐτούς.

§ 16. Ὅταν δὲ ὁ ἵπποκόμος πρόκηται νὰ δώσῃ τὸν ἵππον εἰς τὸν ἀναβάτην διὰ νὰ τὸν ἱππεύσῃ, τὸ νὰ ἠξεύρῃ μὲν ὁ ἵππος νὰ χαμηλώνῃ διὰ νὰ δεχθῇ τὸν ἀναβάτην, δὲν τὸ κατηγοροῦμεν· νομίζομεν ὅμως ὅτι ὁ ἱππεὺς πρέπει νὰ ἠξεύρῃ, καὶ ἐὰν ὁ ἵππος δὲν τοῦ δίδῃ βοήθειαν, νὰ δύναται νὰ ἱππεύῃ. Διότι ἄλλοτε μὲν θέλει τοῦ τύχει ἵππος ἔχων ἄλλας ἰδιότητες, καὶ ἄλλοτε δὲ ὁ αὐτὸς ἵππος θέλει ὑπηρετήσῃ ἄλλον ἀναβάτην.

(α) Ἴδε ὑπόσημειωσιν ἐν τῇ 14 § τοῦ Α'. Κεφαλαίου. — Σ. Μ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

§ 1. Ὄταν λοιπὸν ἐγκρίνη ὁ ἵππευς τὸν ἵππον ὡς κατάλληλον δι' ἵππασίαν, τώρα πάλιν θέλομεν γράψῃ ὅποια τινὰ μεταχειριζόμενος θὰ γίνη ἐπωφελῆς καὶ εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τὸν ἵππον του κατὰ τὴν ἵππασίαν. Πρῶτον μὲν λοιπὸν πρέπει νὰ λάβῃ εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα τὸν ῥυταγωγέα (τὰ ἡνία τοῦ στομίου), ἐξηρητημένον ἢ ἐκ τοῦ ὑποχαλίνου ἢ ἐκ τοῦ ψαλίου, καὶ ὄντα εὐστροφον καὶ χαλαρωμένον οὕτως, ὥστε μῆτε νὰ τραβᾷ ἐπάνω τὰς τρίχας πλησίον τῶν ὠτων, ὅταν μέλλῃ νὰ ἵππεύσῃ ὁ ἀναβάτης, μῆτε πηδῶν ἐπ' αὐτοῦ, στηριζόμενος ἐπὶ τοῦ δόρατός του, νὰ τὸν τραβᾷ μὲ βίαν. Νὰ λαμβάνῃ δὲ μὲ τὴν δεξιὰν χεῖρα τὰ ἡνία παρὰ τὸ ἀκρώμιον ὁμοῦ τὴν μὲ χεῖρην τοιουτοτρόπως, ὥστε, καθ' ὅποιονδήποτε τρόπον καὶ ἂν ἵππεύσῃ, νὰ μὴ τραβᾷ βιαίως διὰ τοῦ χαλινοῦ τὸ στόμα τοῦ ἵππου.

§ 2. Ἐὰν δὲ θέλῃ νὰ ἵππεύσῃ μὲ ἀνακούρισιν, διὰ μὲν τῆς ἀριστερᾶς του χεῖρός ἄς ἀνασύρῃ πρὸς τὰ ἄνω τὸ σῶμά του, ἐκτεινῶν δὲ τὴν δεξιὰν του ἐπὶ τῆς ῥάχεως, ἄς σηκῶνῃ μαζὺ τὸ σῶμά του (διότι ἀναβαίνων τοιουτοτρόπως ἐπὶ τοῦ ἵππου δὲν θὰ παρέξῃ εἰς τοὺς βλέποντας αὐτὸν ἐκ τῶν ὀπισθεν ἄσχημον θέαν), νὰ λυγίσῃ δὲ ἀμφοτέρωθεν τὰ σκέλη του, καὶ νὰ μὴ θέσῃ τὸ γόνυ ἐπὶ τῆς ῥάχεως τοῦ ἵππου, ἀλλὰ νὰ φέρῃ ἄνωθεν αὐτῆς τὴν κνήμην του πρὸς τὴν δεξιὰν πλευρὰν τοῦ ἵππου. Ὄταν δὲ περάσῃ ἐντελῶς τὸν πόδα του πρὸς τὸ δεξιὸν μέρος, τότε νὰ καθίσῃ μὲ τοὺς γλουτοὺς του ἐπὶ τοῦ ἵππου.

§ 3. Ἐὰν δὲ τύχῃ ὁ ἵππευς νὰ σύρῃ διὰ τῆς ἀριστερᾶς χεῖρός του τὸν ἵππον, νὰ κρατῇ δὲ τὸ δόρυ διὰ τῆς δεξιᾶς, μᾶς φαίνεται καλὸν τὸ νὰ γυμνασθῇ νὰ πηδᾷ ἐπὶ τοῦ ἵππου καὶ ἐκ τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς. Πρέπει δὲ νὰ ἠξεύρῃ οὐδὲν ἄλλο, ἥ ὅτι ὅσα ἔπραττε μὲν διὰ τῶν δεξιῶν μερῶν τοῦ σώματος ὅτι ὀφείλει νὰ

πράττῃ διὰ τῶν ἀριστερῶν ὅσα δὲ ἔπραττε διὰ τῶν ἀριστερῶν, νὰ πράττῃ διὰ τῶν δεξιῶν.

§ 4. Ἐπαινοῦμεν δὲ τὸν τρόπον τοῦτον τῆς ἀναβάσεως διὰ τὴν ἐξῆς αἰτίαν· διότι, ἅμα τις ἵππεύσῃ τοιουτοτρόπως, εἶναι ἔτοιμος καθ' ὅλα, ὥστε τυχοῦσης περιστάσεως δύναται ν' ἀντιπαραταχθῇ πρὸς τοὺς ἐχθρούς.

§ 5. Ὄταν δὲ ἵππεύσῃ εἴτε ἐπὶ ἵππου ἄνευ ἐφιππίου, εἴτε ἐπὶ ἵππου ἐπισεσαγμένου, ἐπαινοῦμεν τὸ κάθισμα, ὅχι ἐκεῖνο ὡς τὸ ὁποῖον καθήμεθα ἐπὶ τοῦ καθίσματος, ἀλλ' ἐκεῖνο κατὰ τὸ ὁποῖον ἴσταται τὸ σῶμα ὀρθιον, ὅταν ὁ ἵππευς ἵππεύσῃ ἐπὶ τοῦ ἵππου. Διότι τοιουτοτρόπως ἰστάμενος δύναται νὰ περιστελλῇ τὸν ἵππον του διὰ τῶν μηρῶν (κνημῶν), δύναται δὲ νὰ λογχίσῃ καὶ νὰ κτυπήσῃ τινὰ ἀπὸ τοῦ ἵππου μὲ περισσοτέραν δύναμιν, ἐὰν λάβῃ ἀνάγκην.

§ 6. Πρέπει δὲ ν' ἀφίγη τὴν κνήμην του ἀπὸ τοῦ γόνατος καὶ κάτω μὲ τὸν πόδα νὰ καταπίπτῃ χαλαρῶς (δηλ. νὰ μὴ τὴν κρατῇ ἀκίνητον). Διότι, ἐὰν κρατῇ τὸ σκέλος (α) σκληρὸν, ὅταν σκονδάψῃ που ὁ ἵππος, εἶναι κίνδυνος μὴ θλάσῃ τὴν κνήμην του ἐνῶ, ἂν τὴν κρατῇ χαλαρὰν, καὶ ἐὰν κτυπήσῃ αὐτὴ που, θέλει ἐνδῶσει καὶ δὲν θέλει μετακινήσει τὸν μηρόν.

(ἀκολουθεῖ)

(α) Ἐνταῦθα ὁ συγγραφεὺς συγχέει συχνὰ τὸ σκέλος πρὸς τὴν κνήμην, διότι κατὰ κανόνα, τὸ σῶμα τοῦ ἵππέως διαιρεῖται εἰς δύο κινήτῃ καὶ ἐν ἀκίνητον· καὶ κινήτῃ μὲν εἶναι ἡ κνήμη μετὰ τοῦ ποδὸς ἀπὸ τοῦ γόνατος καὶ κάτω, καὶ ὁ κορμὸς τοῦ σώματος ἀπὸ τῆς μέσης καὶ ἄνω· ἀκίνητον δὲ ἀπὸ τῆς μέσης μέχρι τοῦ γόνατος.—Σ. Μ.

ΤΟ ΕΝ ΓΑΛΛΙΑΙ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ.

Όργανισμός και εργασία.

Μεταξύ τῶν ὁδῶν Ἀγίου Δομινίκου, Σολφερινού, Πανεπιστημίου καὶ τῆς Βουργόνης ἐκτείνεται ἀπέραντον σύμπλεγμα οἰκοδομῶν, ὅπερ, ἐξαιρέσει ὀλίγων ἰδιωτικῶν οἰκιῶν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Βουργόνης, ἀποτελεῖ τὰ γραφεῖα τοῦ ὑπουργείου καὶ τὸ μέγαρον τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν.

Εἰσερχόμενός τις ἐκπλήττεται ἀπὸ τῆς πληθύος τῶν αὐλῶν καὶ διόδων, ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κλιμάκων καὶ τοῦ μήκους τῶν διαδρόμων, ἐφ' ὧν ἀνοίγουσιν οἱ θάλαμοι τῆς ἐργασίας τῶν ὑπαλλήλων.

Γραφεῖον ἰδιαίτερον κανονιστικῶν (regulateur) προεξάρχει ἐπὶ τοῦ συνόλου, καλεῖται δὲ γραφεῖον τῆς ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας (bureau du service intérieur). Ὁ ἐπὶ κεφαλῆς αὐτοῦ εἶναι, ὡς εἶπεν, ὁ ἐπιτηρητής (majordome) τῆς οἰκίας, ἡ δὲ δικαιοδοσία αὐτοῦ ἐκτείνεται εἰς τὰ κτίρια, τὰ ἐπιπλα, τὴν συντήρησιν τῶν οἰκοδομῶν καὶ τοῦ ὕλικου, εἰς τοὺς ἄνδρας τῆς ὑπηρεσίας, εἰς τὸν γενικὸν ἔλεγχον τῶν ὑπαλλήλων, τὴν τύπωσιν τῆς στρατιωτικῆς ἐπισήμου ἐφημερίδος. Τὸ γραφεῖον τοῦτο εἶναι λοιπὸν ἐπιφορισμένον νὰ φροντίζῃ περὶ τῶν ὕλικῶν ἀναγκῶν καὶ νὰ ἐπαγρυπνῇ ἐπὶ τῆς καλῆς τάξεως.

Ὁ ὑπουργὸς ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦ ἀρχοντος τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας· ἡ δὲ ἰσχὺς του εἶναι τόσω μεγάλη, ἡ δυνάμις του ἐκτείνεται τόσω μακρὰν, ὥστε, ὅπως μὲν ὅποια δέον νὰ ἦναι, ἀνάγκη ὁ ὑπουργὸς νὰ ἐκλέγῃται μεταξὺ τῶν προεχόντων ἐν τῷ στρατῷ καὶ νὰ ἦναι ταυτοχρόνως ὁ ἐργατικώτερός τῶν ἐν τῷ ὑπουργείῳ ἐργαζομένων. Ἄνευ τούτου αἱ ἀποφάσεις

αὐτοῦ χάνουσι τὴν ἠθικὴν αὐτῶν ἰσχὺν, καὶ πλείσται διαταγαὶ δυνατὸν νὰ δίδωνται ὑπὸ τῶν ὑποδεεστέρων ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ὑπουργοῦ, ὅπερ εἶναι τῶν πάντων χεῖριστον.

Ὁ ὑπουργὸς ἔχει παρ' ἑαυτῷ ὑπασπιστὰς καὶ διαγγελεῖς, οὓς ἐκλέγει ἐκ τῶν διαφόρων τοῦ στρατοῦ σωμάτων. Διὰ ὑπασπιστῶν φρονίμων, τιμίων, καλῶν διαθέσεων, ὁ ὑπουργὸς πληροφορεῖται πολλὰ πράγματα, ἅτινα ἤθελον τῷ μένει ἀγνωστα· δύναται νὰ διορθώσῃ πολλὰ μέτρα ἐσφαλμένα, νὰ ἐπανορθώσῃ πολλὰς ἀκουσίας ἀδικίας, νὰ φωτισθῇ ἐπὶ τῆς διαγωγῆς, ἣν τηρῇ ὁ δεῖνα ἀξιωματικὸς ἐν τῷ σώματί του, ἐν τῷ στρατῷ. Ὁ ὑπουργὸς δὲν πρέπει νὰ ζητῇ ἀπὸ τοὺς ὑπασπιστὰς του ὅ,τι οὗτοι δὲν οφείλουσι νὰ λέγωσιν, ἀλλὰ καθιστῶν αὐτοὺς φίλους του, ἐμπνέων αὐτοῖς ἐμπιστοσύνην, κερδαίνει τοῦτο, ὅτι οὗτοι εἶναι οἱ πρῶτοι ἐμποδίσοντες τὸν ὑπουργὸν ν' ἀπατηθῇ.

Ἄλλος ἀξιωματικὸς, ὅστις ἐπίσης δέον νὰ ἔχη τὴν ἀπόλυτον ἐμπιστοσύνην τοῦ ὑπουργοῦ, εἶναι ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἰδιαίτερου γραφείου αὐτοῦ (chef de cabinet). Οὗτος εἶναι ὡς ἄλλος ὑπουργός. Κοινοποιεῖ τὴν ἰδέαν τοῦ ὑπουργοῦ πρὸς ὅλους τοὺς διευθυντὰς (directeurs)· δέχεται τὰς ἀκροάσεις, ἃς ὁ ὑπουργὸς δὲν δύναται ἢ δὲν θέλει νὰ δώσῃ. Δέον ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ ὑπουργοῦ νὰ δίδῃ, ἐν ὀνόματι αὐτοῦ, τὰς πρῶτας διαταγὰς, τυχούσης ἀνάγκης, ἢ τοῦλάχιστον νὰ φροντίζῃ περὶ τῶν πρῶτων ληπτέων μέτρων· δέον νὰ γνωρίζῃ πάντοτε ποῦ νὰ εὐρίσκῃ τὸν ὑπουργὸν, ὅταν ἐξέρχῃται τοῦ μεγάρου του, καὶ νὰ τῷ πέμπῃ παραυτίκα καὶ ὅπουδῆποτε ὅλα τὰ ἐγγράφα ἢ τὰς εἰδήσεις, τὰ ἔχοντα σημασίαν τινὰ ἢ χαρακτηριστὰ καταπίεγοντος. Καλὸς ἀρχηγὸς τοῦ ἰδιαίτερου γραφείου δέον νὰ διατελῇ ἐν τῇ οικειότητι τοῦ ὑπουργοῦ, οὐδὲν δὲ ἀπόκρυφον δύναται, ὡς εἶπεν, νὰ κρατῆται μεταξὺ αὐτῶν.

Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἰδιαιτέρου γραφείου, ὅστις συνήθως εἶναι συνταγματάρχης ἢ στρατηγός, εἶναι ἐπὶ κεφαλῆς γραφείου τινός, ἐνθα ἀσφραγίζονται ὅλα τὰ ἔγγραφα καὶ ὅλαι αἱ ἐπιστολαί, αἱ διευθυόμεναι πρὸς τὸν ὑπουργόν· εἶναι ἡ πρωτοκόλλησις (l' enregistrement). Ἐκαστον ἔγγραφον καὶ ἐκάστη ἐπιστολή σφραγίζεται διὰ σφραγίδος, ἣτις δεικνύει τὴν ἡμέραν τοῦ μηνός καὶ τὸ ἔτος τῆς ἀφίξεως καὶ συνοπτικὴν τοῦ περιεχομένου αὐτοῦ ἀνάλυσιν.

Ἡ ἐργασία τῶν ὑπαλλήλων (commis) τοῦ γραφείου τούτου εἶναι κοπιώδης καὶ ὀλίγον ἐνδιαφέρουσα, διὸ καὶ ἐπινωμασθῆ ἐν τῷ φιλικῷ κύκλῳ ἡ πρωτοκόλλησις «ὁ τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν λόγος τῆς πειθαρχίας.»

Κατὰ μέσον ὄρον εἰσέρχονται καὶ ἐξέρχονται ἐν ὄλῳ τοῦ πρωτοκόλλου ὀκτακόσαι χιλιάδες ἔγγράφων ἑτησίως.

Σφραγίζονται κυανᾷ τὰ ἔγγραφα τὰ κοινῶς καλούμενα τυχαῖα, ἣτοι ἅπαντα, ὅσα δὲν ἔχουσιν οὐδεμίαν σημασίαν πραγμάτων μεγάλων, ἅτινα δὲν ἀπαιτοῦσι λύσιν ἄμεσον ἐκ μέρους τοῦ ὑπουργοῦ, καὶ ἅτινα δύναται νὰ ταφῶσιν ἐπὶ μᾶλλον ἢ ἥττον μακρὸν χρόνον εἰς τὰ σχετικὰ γραφεῖα, μέχρις οὗ τελευταίος τις ὑπάλληλος τὰ εὐσπλαγχνισθῆ καὶ λάβῃ τὴν καλωνύνην νὰ τὰ ἐξετάσῃ.

Ἡ ἐρυθρὰ σφραγίς ἐπιτίθεται ἐπὶ τῶν ἔγγράφων, ἅτινα ἐνδιαφέρει νὰ τεθῶσιν ὑπ' ὄψιν τοῦ ὑπουργοῦ παραυτίκα, καὶ ὧν ἡ Ὀδύσεια ἐκτυλιχθήσεται ἐπὶ ἐδάφους εὐγενεστεροῦ τῶν κυανᾷ σφραγισθέντων. Ἐντεῦθεν ἐννοεῖ τις ὅτι τὰ τοιαῦτα ἔγγραφα δεόν νὰ τὰ ἴδῃ ἅμα ἀφικόμενα ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἰδιαιτέρου Γραφείου οὐχὶ δὲ οἱ ὑπάλληλοι. Αὐτὸς δύναται νὰ ἐκτιμήσῃ τὸ ἐπεῖγον, αὐτὸς μόνος γινώσκει ἂν ὁ ὑπουργὸς περιμένει τοιαῦτα ἢ τοιαύτην γνωστοποίησιν. Ἐντεῦθεν ἐννοεῖ τις ὅποια δεόν νὰ ἦναι ἡ ἐπίμονος ἐν τῷ γρα-

φείῳ τούτῳ παρουσία ἑνὸς ἀρχηγοῦ, ὅστις οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν δύναται νὰ μακρυνθῆ τοῦ ὑπουργείου.

Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἰδιαιτέρου γραφείου προσάγει πρὸς τὸν ὑπουργόν ἐκάστην πρωτῶν τὰ ἐρυθροσφράγιστα ἔγγραφα τοῦ ἡμερησίου ταχυδρομείου. Ἐπίσης τῷ προσάγει, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἡμέρας, ἅμα ἀφικόμενα, ἅπαντα τὰ λοιπὰ ἔγγραφα, ὅσα πρόκειται νὰ σφραγισθῶσιν ἐρυθρὰ. Ἀναγινώσκει ταῦτα τῷ ὑπουργῷ ὀλοκλήρως ἢ δίδει περιλήψιν αὐτῶν, ὁ δ' ὑπουργὸς ἀποφασίζει περὶ αὐτῶν ἄμεσως, ἂν ἀνάγκη, ἢ δ' ἀπόφασις αὕτη μνημονεύεται διὰ τινων λέξεων εἰς τὸ περιθώριον. Οὕτως ἐπισημειωθὲν τὸ ἔγγραφον πέμπεται ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ γραφείου εἰς τὴν σχετικὴν διεύθυνσιν (direction) ἡ γραφεῖον (bureau). Διὰ τὸν λόγον τούτον ὁ θέλων ν' ἀποφύγῃ ἀρροπορίας γραφῶν πρὸς τὸ ὑπουργεῖον, καλὸν νὰ μνημονεύῃ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἔγγράφου τὸ γραφεῖον, ἐνθα διαχειρισθήσεται ἡ ὑπόθεσις.

Ἄπαντα τὰ τηλεγραφήματα τὰ πρὸς τὸν ὑπουργόν διευθυόμενα τῷ προσάγονται ἀπ' εὐθείας ἅμα ἀφικόμενα. Ἡ διεύθυνσις τῶν τηλεγραφείων ἀναγράφει τὰ τῆς ὑπηρεσίας τηλεγραφήματα ἐπὶ χάρτου ἰδιαιτέρου χρώματος, συνήθως κιτρίνου· τὰ ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ ἀναγράφονται συνήθως καθαρὰ, δηλαδὴ εἰς γλῶσσαν κοινήν. Τὰ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἐν ὧρᾳ δὲ πολέμου τὰ ἐκ τοῦ θεάτρου τῶν ἐχθροπραξιῶν, ἀναγράφονται συμβολικῶς. Ὁ ὑπασπιστής ἢ ὁ διαγγελεὺς τῆς ὑπηρεσίας τὰ καθαρογραφεῖ ὑπὸ τὰ ὄμματα τοῦ ὑπουργοῦ, ὅστις διατηρεῖ ἐν τῷ ἀτομικῷ αὐτοῦ γραφείῳ τὰς διαφόρους κλεῖς τῆς συμβολικῆς τηλεγραφικῆς ἀλληλογραφίας αὐτοῦ.

Ἐνῷ ὁ ὑπουργὸς ἐργάζεται πᾶσαν πρωτῶν μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ ἰδιαιτέρου γραφείου, δέχεται ταυτοχρόνως τοὺς διαφόρους διευθυντάς. Ὁ ὑπουργὸς εἶναι λοιπὸν ὑπόχρεως νὰ

ἀρχηται τῆς ἡμέρας του τοῦλάχιστον τόσον πρωϊνῶς, ὅσον ὁ τελευταῖος στρατιώτης τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ, οὐδ' εἶναι τίς ποτε ὑπουργός γνωστός ἐκφυγὼν τὴν τοιαύτην ὑποχρέωσιν· τοῦναντίον πολλοὶ ὑπερέβησαν ταύτην. Οἱ *διευθυνταὶ* (*directeurs*), παρουσία τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ ἰδιαίτερου γραφείου, ὑποβάλλουσι τῷ ὑπουργῷ τὰς ὑποθέσεις καὶ δίδουσι αὐτῷ πρὸς ὑπογραφήν τὰ ἐγγράφα, ἅτινα μόνον προετοίμασαν ἢ οἱ ὑπ' αὐτούς. Καίτοι μὴ οὔσης ὑποχρεώσεως οὐδ' ἀνάγκης νὰ δέχεται ὁ ὑπουργός ταυτοχρόνως ἅπαντας τοὺς διευθυντάς, οὐχ ἤττον τοῦτο εἶναι λίαν ὠφέλιμον, καθόσον πλείστα πράγματα σχετίζονται μετὰ πολλῶν ὑπηρεσιῶν. Ἐπὶ πλεόν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἀνάλυσιν, ἅς κάμνει ὁ ἀρχηγός τοῦ ἰδιαίτερου γραφείου πρὸς τὸν ὑπουργόν, τῶν ἐγγράφων ἅτινα ἀρίχθησαν τῇ προτεραιᾷ καὶ ἐσφραγίσθησαν ἐρυθρὰ, πλείστα ὑποθέσεις ἀποβλέπουσι ταυτοχρόνως διάφορα γραφεῖα. Τούντευθεν κατανοεῖται ἡ ὠφέλεια, ὅτι οἱ διευθυνταὶ τῶν γραφείων γινώσκουσι πάραυτα τοὺς σκοποὺς τοῦ ὑπουργοῦ.

Ἰδοὺ ὁ μηχανισμὸς τοῦ ἐπὶ τοῦ πολέμου ὑπουργείου καὶ κατ' αὐτὸ τὸ ἔτος 1870.

Ἐν τῷ ὑπουργείῳ ὑπῆρχον ὀκτὼ *διευθύνσεις* (*directions*).

Ἐκάστη *διεύθυνσις* διηρεῖτο εἰς *γραφεῖα* (*bureaux*) ἐπιφορισμένα διαφορετικᾶς εἰδικότητος. Τὸ προσωπικὸν ἐκάστου γραφείου συνέκειτο ὑφ' ἑνὸς ἀρχηγοῦ γραφείου (*chef du bureau*), ἑνὸς ὑπαρχηγοῦ γραφείου (*sous-chef de bureau*), καὶ ὑπὸ ἀριθμῷ τινος μεταβλητοῦ ὑπαλλήλων (*commis*) διαφόρων κλάσεων.

Οἱ ὑπάλληλοι ἐστρατολογοῦντο κατὰ μὲν τὸ τέταρτον μετὰ παλαιῶν στρατιωτικῶν, κατὰ δὲ τὰ ἕτερα τρία τέταρτα μετὰ τῶν *προσδοκούντων* (*espirants*), οἵτινες ἐπέτυχον εἰς τὰς ἐξετάσεις.

Οἱ ὑπαρχηγοὶ ἐστρατολογοῦντο μετὰ τῶν ὑπαλλήλων· οἱ ἀρχηγοὶ μετὰ τῶν ὑπαρχηγῶν, ἐκτὸς ἐξαιρέσεων, περὶ ὧν γενήσεται λόγος κατωτέρω.

Αἱ κανονισμέναι πρὸς ἐργασίαν ὄραι ἦσαν ἀπὸ τῆς δεκάτης τῆς πρωΐας μέχρι τῆς πέμπτης τῆς ἑσπέρας. Ὑπῆρχον κατὰ μέσον ὄρον ἀνὰ εἰκοσὰς ἐργαζομένων εἰς ἕκαστον γραφεῖον, ἐπομένως προστιθεμένων τῶν ἐπιβοηθητικῶν (*auxiliaires*) καὶ τῶν τῆς ὑπηρεσίας ἀνδρῶν, τὸ σύνολον ἀνήρχετο εἰς 600—700 (1).

Διεύθυνσις πρώτη.

Γραφεῖον πρῶτον.

Γενικὴ ἀλληλογραφία καὶ στρατιωτικαὶ ἐπιχειρήσεις.
Τὸ γραφεῖον τοῦτο περιελάμβανεν, ὑπὸ τὴν πρώτην διάκρισιν, τὴν ἀλληλογραφίαν μετὰ τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν καὶ τῶν στρατιωτικῶν διὰ πᾶν τὸ ἀποβλέπον τὴν ἀσφάλειαν τοῦ Κράτους καὶ τὴν δημοσίαν ἡσυχίαν, τὴν πειθαρχίαν τῶν στρατευμάτων κτλ.· εἶτα δὲ τὰς στρατιωτικὰς ἐπιχειρήσεις, τὰς πορείας, τοὺς ἐλιγμοὺς, τὰ στρατόπεδα, τὰς συγκροτήσεις τῶν στρατιῶν. Ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ γραφείου τούτου ἦτο πολιτικός.

Γραφεῖον δεύτερον.

Τὸ δεύτερον γραφεῖον τῆς πρώτης διευθύνσεως περιελάμβανε τὰ γενικὰ ἐπιτελεῖα καὶ τὰ στρατιωτικὰ σχολεῖα· σημειωτέον ὅμως ὅτι ὑπὸ τὴν τελευταίαν ἐπωνυμίαν ἐνοοῦνται τὰ σχολεῖα συντάγματος καὶ τὰ λοιπὰ, τὰ δὲ τοῦ πυροβολικοῦ καὶ τοῦ μηχανικοῦ διαφεύγουσι τὴν δικαιοδοσίαν αὐτοῦ.

Ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ γραφείου τῶν γενικῶν ἐπιτελειῶν ἦτο πολιτικός· οὐδὲ δύναται τις ν' ἀρνηθῆ ὅτι ἡ ἐπήρεια αὐτοῦ δὲν ὑπῆρχε μεγάλη εἰ μὴ ἐπὶ τῇ διανομῇ τῶν στρατηγῶν, τοῦλά-

(1) Εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1874 ἀναφέρονται 554, δέον ὅμως νὰ προσθέσωμεν ἀριθμὸν τινα ὑπαξιωματικῶν καὶ στρατιωτῶν.

χιστον ὁμως ἐπὶ τῇ διανομῇ καὶ τῇ χρήσει τῶν αξιωματικῶν τοῦ σώματος τῶν ἐπιτελῶν.

Γραφεῖον τρίτον.

Νεοσυλλεξία. Ἐπὶ κεφαλῆς αὐτοῦ ἦτο ὡσαύτως πολιτικός.

Γραφεῖον τέταρτον.

Δικαιοσύνη. Ἐπίσης ὁ ἀρχηγὸς τοῦ γραφείου πολιτικός.

Διεύθυνσις δευτέρα.

Ἡ δευτέρα διεύθυνσις, ἦτοι ἡ τοῦ πεζικοῦ, ἦτο λίαν ἀναγκαία, καθότι τὸ πεζικὸν ἀποτελεῖ μετὰ τῆς πειθαρχίας τὴν κυρίαν τῶν στρατῶν δύναμιν· ἀτυχῶς καὶ παραδόξως ὁ ὑπαρχηγὸς τῆς διεύθυνσεως ἦτο καὶ παλιν πολιτικός, διηρεῖτο δὲ ἡ διεύθυνσις εἰς δύο γραφεῖα, τὸ μὲν κυρίως τοῦ πεζικοῦ, τὸ δὲ τῆς κινητικῆς ἐθνοφυλακῆς.

Διεύθυνσις τρίτη.

Αὕτη συνέκειτο ἐκ τριῶν γραφείων, ἦτοι ἱππικοῦ, ἱππωνίας, χωροφυλακῆς. Ἐκαστον δὲ τῶν γραφείων τούτων εἶχεν ἐπὶ κεφαλῆς πολιτικὸν ὡς ἀρχηγόν.

Διεύθυνσις τετάρτη.

Πυροβολικόν. Αὕτη περιελάμβανε δύο γραφεῖα, τὸ μὲν τοῦ προσωπικοῦ, τὸ δὲ τοῦ ὕλικου καὶ τῶν λογιστικῶν αὐτῶν· ἕκαστον γραφεῖον διευθύνετο ὑπὸ συνταγματάρχου τοῦ πυροβολικοῦ.

Διεύθυνσις πέμπτη.

Μηχανικόν. Ἐκ δύο γραφείων ἀπαρallάκτως ὡς τὰ τοῦ πυροβολικοῦ. (ἀκολουθεῖ)

ΕΠΙΣΗΜΟΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑΙ,

περὶ ληψίς τῶν ἐγκυκλίων τοῦ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργείων κατ' ἀξίωτα ἀριθμῶν.

Ἄρθ. 49, Ἰουλίου 7. Περὶ μεταβολῶν κατὰ τὴν μῆνα Ἰανουαρίου.

Προεβιάσθησαν ἀντισυνταγματάρχαι ὁ ταγματάρχης ἐπιθεωρητῆς τῆς χωροφυλακῆς Π. Δαλωγᾶς καὶ ὁ μοίραρχος τοῦ ἱππικοῦ Καλλάρης Γεώργιος, διοικητῆς τῆς ἱππάρχιας τῶν ἀκροβολιστῶν.

Ὄνομάσθησαν λοχαγοὶ α'. τάξεως οἱ λοχαγοὶ β'. Φρίενκ Ἀδόλφος καὶ Μάνος Θρασύβουλος τοῦ πυροβολικοῦ, Πεταλᾶς Κωνσταντῖνος, Χρυσοχέρης Νικόλαος καὶ Κοντογιάννης Ἰωάννης τοῦ οἰκονομικοῦ.

Ἐτέθησαν εἰς ἀργίαν δι' ἀπολύσεως ὁ ἀντισυνταγματάρχης διοικητῆς τοῦ 4^{ου} τῶν εὐζῶνων Κωνσταντῖνος Δημητριάδης καὶ ὁ λοχαγὸς τοῦ 1^{ου} τῶν εὐζῶνων Ἰωαννίδης Πέτρος δι' ἀσυμβίβαστον πρὸς τὸ ἐπάγγελμα τοῦ αξιωματικοῦ διαγωγῆν.

Τὴν αἰτηθεῖσαν ἀποστρατεῖαν ἔλαβον ὁ ἀντισυνταγματάρχης τοῦ μηχανικοῦ Πάκος Ἀναστάσιος, ὁ ταγματάρχης τοῦ 8^{ου} πεζικοῦ Νικόλαος Λαζαρέτος, ὁ λοχαγὸς τοῦ 3^{ου} πεζικοῦ Νικόλαος Μακρῆς.

Ἀπεβίωσαν ὁ ἀντιστρατηγὸς τῆς ἐνεργητικῆς φάλαγγος Ἀντώνιος Μαυρομιχάλης εἰς Καλάμας, ὁ ἀπόστρατος συνταγματάρχης Γράμμεσης Μιχαὴλ εἰς Ἀθήνας, ὁ συνταγματάρχης τοῦ πεζικοῦ Β. Σκαλτσοῦδης εἰς Ἀγρίνιον, ὁ συνταγματάρχης τῆς ἐνεργητικῆς φάλαγγος Β. Θεαγένης εἰς Θήβας, ὁ ἀπόστρατος ταγματ. Ἀνδρέου Νικόλαος εἰς Ἀμφισσαν, ὁ ἀπόστρατος λοχαγὸς Γράμματικόπουλος Ἀνδρέας εἰς Ἀθήνας, ὁ

ἀνθυπίαρχος τῆς ἵππαρχίας τῶν ἀκροβολιστῶν Γιορλάνος Νικόλαος εἰς Ἀθήνας.

Ἀριθ. 50, Ἰουλ. 7. Περὶ ἀποβολῆς ὑπαξιωματικοῦ τῆς χωροφυλακῆς.

Ὁ ἐνωμοτάρχης α'. τάξεως τῆς ἐφίππου χωροφυλακῆς Ἀγγελος Κομητόπουλος, λαβὼν γινῶσιν ἐκδόσεως ἐντάλατος φυλακίσεως πολιτῶν τινῶν, εἰδοποίησεν αὐτοὺς περὶ τούτου, πρὸς δὲ καὶ ἀνέλαβε τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας ἐνὸς τούτων, ἥτοι τοῦ Ἰω. Ράλλη.

Ἐντεῦθεν ἡ ἀπὸ τοῦ βαθμοῦ αὐτοῦ ἐκπτώσις καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ σώματος τῆς χωροφυλακῆς ἀποβολὴ αὐτοῦ.

Ἀρ. 51, Ἰουλ. 13. Κοινοποίησις συμβολαίου μετὰ τῶν ἀδελφῶν Φιλίππου ἐμπόρων, περὶ προμηθείας εἰδῶν ἱματισμοῦ καὶ ἀποσκευῆς τῶν βουλομένων ἐκ τοῦ σώματος τῶν κυρίων ἀξιωματικῶν.

Ἀριθ. 52, Ἰουλίου 14. Περὶ ἐξόδων νοσηλείας ἀποπεμπομένων κληρούχων.

Κανονιστικαὶ διατυπώσεις τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ζητήματος.

Ἀριθ. 53, Ἰουλίου 17. Περὶ πληρωμῆς συνδρομῆς βιβλίου τινός.

Ἀριθ. 54, Ἰουλίου 18. Περὶ ὑποβολῆς δειγμάτων γραφῆς ὑπαξιωματικῶν.

Ἀριθ. 55, Ἰουλίου 23. Περὶ τῶν εἰς ἐγκληματικὰς ποινὰς καταδικαζομένων ἐν ἐνεργείᾳ στρατιωτικῶν.

Ὁπισθόγραφος κοινοποίησις ἐγκυκλίου τοῦ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης ὑπουργοῦ ἀπὸ 11 Ἰουλίου ε. ε. ὑπ' ἀριθ. 5688 πρὸς τοὺς παρ' ἐφέταις εἰσαγγελεῖς, ὅπως συμμορφούμενοι μετὰ τὸν νόμον ἀνακοινῶσιν εἰς τὰς σχετικὰς στρατιωτικὰς ἀρχὰς καὶ τὸ ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν τὰς καταδικαστικὰς ἀποφάσεις κατὰ στρατιωτικῶν ἐν ἐνεργείᾳ, παραδίδοντες τούτους, εἴαν καταδικάζωνται ἐπὶ πλημμελήματι, εἰς τὸ φρουραρχεῖον, ἔνθα ἡ εἶρα τοῦ δικαστηρίου, τοὺς δὲ χωροφύλακας εἰς τὴν μοῖραν μετ' ἀντιγράφου τῆς ἀποφάσεως· προκειμένου δὲ περὶ τῶν εἰς ἐγκληματικὴν ποινὴν καταδικαζομένων, κρατουμένων

αὐτοὺς εἰς τὰς κοινὰς ποινικὰς φυλακὰς, νὰ εἰδοποιῶσι τὰ σχετικὰ αὐτῶν σώματα, ὅπως προβαίνωσιν εἰς τὴν ἐπιβολὴν τῶν συνεπειῶν, ἃς ἐπιφέρει ἡ καταδίκη κατὰ νόμον.

Ἀριθ. 56, Ἰουλίου 23. Περὶ τελειότητος τῶν φύλλων μητρώων καὶ ποινῶν.

Ἐπιτινῆται ἡ προσοχὴ τῶν ἐκδιδόντων αὐτὰ στρατιωτικῶν ἀρχῶν.

Ἀριθ. 57, Ἰουλίου 24. Κοινοποίησις τοῦ κατωτέρω διατάγματος.

«ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α΄. κλπ.

»Προτάσει τοῦ ἡμετέρου ὑπουργοῦ τῶν στρατιωτικῶν, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὴν ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐν Σπάρτῃ πλημμελειοδικῶν ὑπ' ἀριθ. 953 ἀπὸ 13 Ἰουνίου ε. ε., δι' ἧς τοῦτο παρεδέξατο κατὰ τύπους δευτέραν ἀνακοπὴν ἐπὶ τῆς κατὰ τοῦ ὑπομοιράρχου τῆς χωροφυλακῆς Δ. Φραγκάκου ἐκδοθείσης ἐρήμην ἀποφάσεως ὑπ' ἀριθ. 332 τῆς 16 Ἀπριλίου 1871, καὶ τὴν ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν ὑπ' ἀριθ. 955 ἀπόφασιν τοῦ ἰδίου δικαστηρίου, δι' ἧς ὁ ῥηθεις ὑπομοιράρχος ἐκηρύχθη ἀθῶος τῶν πράξεων, δι' ἃς εἶχε καταδικασθῆ, πρὸς δὲ ὅτι ἐκ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἤρθησαν ἅπασαι αἱ τῆς καταδίκης ταύτης συνέπειαι, ἀπερασίσαμεν καὶ διατάσσομεν·

Ἀναστέλλομεν τὸ ἐκδοθὲν ἡμέτερον Β. διάταγμα ὑπὸ ἡμερομηνίαν 14 Ἀπριλίου ε. ε. περὶ μεταθέσεως εἰς ἀργίαν δι' ἀπολύσεως ἀπὸ τῆς θέσεως τοῦ ὑπομοιράρχου Δημητρίου Φραγκάκου ἐνεκὸν ἀσυμβιβάστου πρὸς τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀξιωματικοῦ διαγωγῆς, ἀφ' ἧς ἐτέθη εἰς ἀργίαν.

Ἐν αὐτῷ ὑπουργῷ ἀνατίθεται ἡ ἐκτέλεσις τοῦ παρόντος διατάγματος.

Ἐν Τατοίῳ τῆ 21 Ἰουλίου 1873.

«ΓΕΩΡΓΙΟΣ,

Ὁ ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν

«Δ. ΓΡΙΒΑΣ.»

Ἀριθ. 58, Ἰουλίου 27. Περὶ τῆς προσδιορισθείσης πρὸς συνδρομὴν τῶν δημοσίων εἰσπρακτῶρων στρατιωτικῆς δυνάμεως.

Ἀριθ. 59, Αὐγούστου 1. Περὶ ἀλληλογραφίας ἀφορώσης τὴν προμήθειαν τῆς στολῆς τῶν κυρίων ἀξιωματικῶν.

Ὅπως διὰ τῶν ἐκτὸς τῆς πρωτευούσης ἀρχῶν ἐνεργῆται

ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἀλληλογραφία διὰ τοῦ φρουραρχείου Ἀθη-
νῶν, εἰς ὃ ἐπιβάλλεται ἡ περὶ αὐτῶν φροντίς.

Ἄρ. 60. Αὐγούστου. Περὶ σειρᾶς ἀρχαιότητος τοῦ λοχαγοῦ
τοῦ πεζικοῦ Κωνστ. Διαλέτη.

Τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν, κατὰ γνωμοδότησιν δι-
κηγορικοῦ συμβουλίου, ἀποδίδει τῷ εἰρημένῳ λοχαγῷ τὴν σει-
ρὰν ἀρχαιότητος μεταξὺ τῶν λοχαγῶν Σταμ. Ἀποστολίδου
καὶ Δημ. Λασκαρίδου.

Ἄριθ. 61, Αὐγούστου 4. Μεταβολαὶ κατὰ τὸν μῆνα Ἰούλιον.

Προεβιάσθησαν εἰς τὸ σῶμα τοῦ μηχανικοῦ ταγματάρχης
ὁ λοχαγὸς Νικόλαος Σοῦτσος καὶ λοχαγὸς β' τάξεως ὁ ὑπο-
λοχαγὸς Νικόλαος Τσαμαδός.

Εἰς τὸ πυροβολικὸν λοχαγοὶ β' τάξεως οἱ ὑπολοχαγοὶ Μα-
στραπᾶς Χρήστος καὶ Σμολένσκης Νικόλαος.

Εἰς τοὺς γενικοὺς ἐπιτελεῖς λοχαγὸς β' τάξεως ὁ ὑπολο-
χαγὸς Ι. Παππαδιαμαντόπουλος.

Μετετέθησαν οἱ ταγματάρχαι τοῦ πεζικοῦ Ἰωαννίδης Εὐ-
θύμιος ἀπὸ τοῦ 10ου τάγματος εἰς τὸ 4ον τῶν εὐζώνων,
Μπὸν Βασίλειος ἀπὸ τοῦ 6ου εἰς τὸ 4ον τοῦ πεζικοῦ, Δημη-
τρακόπουλος Χαράλαμπος ἀπὸ τοῦ 4ου πεζικοῦ εἰς τὸ 8ον.
Τοῦ πυροβολικοῦ ὁ λοχαγὸς Λεβίδης Μιλτιάδης, ὁ ὑπολοχα-
γὸς Δόξας Μιλτιάδης καὶ οἱ ἀνθυπολοχαγοὶ Κωλέττης Ἰωάν-
νης καὶ Σοφιανός Ἀλέξανδρος ἀπὸ τοῦ λόχου τοῦ ναυστάθ-
μου εἰς τὸ τάγμα τοῦ πυροβολικοῦ.

Ἀνεκλήθησαν εἰς ἐνέργειαν οἱ ἐν διαθεσιμότητι, λοχαγὸς
τοῦ μηχανικοῦ Λέκας Ἰωάννης διορισθεὶς προϊστάμενος τῆς
διευθύνσεως τοῦ μηχανικοῦ Ἀρκαδίας, καὶ ἀνθυπίατρος ὁ Τσα-
μόπουλος Δημήτρ. διορισθεὶς εἰς τὸ Θεραπευτήριον Ζακύνθου.

Τὴν αἰτηθεῖσαν ἀποστρατεῖαν ἔλαβεν ὁ λοχαγὸς τοῦ 3ου
τάγματος τοῦ πεζικοῦ Ἀνδρέας Ραφαλιᾶς.

Ἀπεβίωσαν ὁ ἀντισυνταγματάρχης τοῦ πεζικοῦ καὶ ὑπο-
φρουραρχος Ἀθηνῶν Ἰωάννης Παππαζαφείρης εἰς Κύθον, ὁ
ἀπόστρατος ταγματάρχης Ῥέγκος Ἀπόστολος εἰς Ἀθήνας, ὁ
ἀπόστρατος λοχαγὸς Σοῆκας Γεώργιος εἰς Λαμίαν, καὶ ὁ ἀν-
θυπασπιστὴς τοῦ 7ου τάγματος Αἰγινήτης Παναγιώτης εἰς
Ἀθήνας.